

ЗБОРНИК НА ТРУДОВИ

ЃОРЧЕ ПЕТРОВ - ЖИВОТ И ДЕЛО,

Општина Ѓорче Петров, Институт за национална историја,
Скопје, 2011, 350

По повод 90 години од смртта, 146 години од раѓањето на револуционерот Ѓорче Петров, еден од столбовите на Македонската револуционерна организација и 95 години од формирањето на населбата Ѓорче Петров, една од десетте скопски општини, во организација на општина Ѓорче Петров и Институтот за национална историја од Скопје, на 1 април 2011 година беше одржана научна трибина на тема: „Ѓорче Петров-живот и дело“. По тој повод, рефератите што беа презентирани на научната трибина, беа објавени во зборник под истиот наслов.

Во зборникот има вкупно 21 реферат, каде што научните работници ги изнесоа своите ставови и видувања за ликот и делото на Ѓорче Петров од повеќе области. Од рефератите дознаваме дека се обработени речиси сите области од животната врвица на овој значаен македонски револуционер.

Во првиот прилог со наслов „Ѓорче Петров наш незаборавник и вечен патоводител“, проф. д-р Марјан Димитријевски, пишува за животот и делото на Ѓорче Петров. Анализирајќи го животниот пат на Ѓорче Петров, проф. Димитријевски, ни дава јасна слика за големината на ликот на овој наш македонски револуционер. За професорот, во македонската национална историја нема поупорен и понеотстаплив борец за независноста на македонското национално и револуционерно движење.

Правнукот на Ѓорче Петров, проф. д-р Здравко Тројачанец, има прилог со наслов: „Ѓорче Петров лични сознанија и документи“. Тој во својот прилог, го осветли со некои карактеристики карактерот на Ѓорче Петров.

Проф. д-р Марија Пандевска, пишува за: „Ѓорче Петров наспроти врховизмот: окружното на ТМОРО од 1902 година“. Професорката го разгледува програмскиот документ од 1902 година: „Окражно до револуционните организации во Малешевско, Джумайско и Петричко“ напишано од Ѓорче Петров, а потпишано во име на Тајниот Централниот Македонско-Одрински Комитет. Овој документ се разгледува низ две позиции. Првата е историското време во кое тој е настанат, а втората позиција претставува анализа на овој документ како силен програмски апел кој автентично говори за идеолошките концепти на МРО.

Во четвртиот прилог: „*За датумот и годината на раѓање и смртта на Ѓорче Петров*“, проф. д-р Александар Трајановски, прави обид да се уточни денот, месецот и годината од раѓањето на Ѓорче Петров. Досега, според професорот, се користеа доста неточности и непрецизности околу тоа прашање, но според пронаоѓање на автентични архивски материјали се востанови дека тој е роден во предградие на Прилеп на 2 април 1865 годиина.

Доцент, д-р Наташа Котлар-Трајкова, имаше прилог со наслов: „*Ѓорче Петров и врховниот македонски комитет*“. Во прилогот, д-р Трајкова го објаснува односот на Ѓ.Петров, преставник на Македонската револуционерна организација (МРО) со Врховниот македонски комитет (ВМК) од 1895 до 1903г, кој бил прилично комплексен.

М-р Димитар Љоровски - Вамваковски, ја прикажува „*Дејноста на Ѓорче Петров во Илинденското востание: од Кустендил до Мариово*“. Тој го објаснува движењето и учеството на Ѓ. Петров во Илинденското востание. Според, м-р Љоровски тоа било еден од клучните периоди на Ѓ.Петров, кога тој најмоќното оружје: перото и хартијата, ги заменил со пушката и револверот.

М-р Југослав Миновски, пишува за „*Учителот Ѓорче Петров*“. Најпрво го опишува образованието на Ѓ. Петров, кое било мошне специфично, а потоа и за неговото назначување како учител во Штип. М-р Миновски заклучува дека во тогашното македонско школство Ѓ.Петров бил една маркантна педагошка фигура, мошне угледен и успешен просветен работник.

За „*Споменот на Ѓорче Петров меѓу македонската емиграција во Бугарија меѓу двете светски војни*“, пишува д-р Вера Гошева. Професорката објаснува, како во периодот меѓу двете светски војни во Бугарија биле правени обиди да се избрише сеќавањето за улогата на Ѓ. Петров во македонското револуционерно движење. Според, д-р Гошева, обидите да се игнорира неговото дело биле неуспешни, бидејќи споменот за Ѓ. Петров кај македонската емиграција и натаму бил присутен.

Проф. д-р Симо Младеновски има прилог за „*Ѓорче Петров во колективната меморија*“. Прилогот преставува краток хронолошки преглед на животописот на Ѓ. Петров. Целта на прилогот е да ги актуелизира клучните и пресвртните настани и момент од животот на Ѓ.Петров, судбински поврзани со минатото на македонското револуционерно движење и да поттикне љубопитство кон натамошни истражувања и дорасветлувања.

За „*Општината Ѓорче Петров во административно-територијалните поделби на Република Македонија*“, пишуваа: проф. д-р Љубица Јанчева и доц. д-р Катерина Мирчевска. Во прилогот го елаборираат

прашањето за историјатот на општината Ѓорче Петров, за нејзиниот административно-територијален статус од 1945 година до денес, како и за негување на ликот и делото на патронот, што претставува значаен сегмент за целокупната активност на оваа единица на локална самоуправа.

М-р Александар Симоновски пишува за *„Илинденското востание и првото заседание на АСНОМ“*. Во прилогот, тој ја опишува поврзаноста на Илинденското востание (1903) и Народноослободителната и антифашистичка војна во делот на Македонија под Југославија, за време на Втората светска војна. Според м-р Симоновски, револуционерните традиции, од илинденскиот период, биле најчесто користениот елемент од македонското национално ослободително движење во текот на војната, со што се искажувал континуитетот на борбата на македонскиот народ за национално ослободување и формирање сопствена држава.

„Негувањето на илинденските традиции и ликот и делото на Ѓ.Петров во НОАВМ“, е прилог на м-р Марјан Ивановски. Во трудот тој го прикажува континуитетот на револуционерната борба на македонскиот народ, односно негувањето и инкорпорирањето на илинденските традиции и ликот и делото на Ѓ. Петров во НОАВМ. Негувањето на ликот и делото на Ѓ. Петров во НОАВМ презентиранио е преку партизанскиот одред што го носел неговото име.

За Фондацијата *„Фондот Ѓорче Петров - расадник на истражувачката дејност за ликот и делото на Ѓорче Петров“*, пишуваат: м-р Лидија Ѓурковска и м-р Јорданчо Попоски. Овој прилог се однесува на тоа како настанал фондот *„Ѓорче Петров“*. Идејата за овој фонд потекнувала од внукот од братот на Ѓ. Петров, д-р Методија Тројачанец, кој понудил на подарок изворни материјали за Ѓ. Петров во вид на фотографии и документи, при што искажал идеја за формирање на фондација која ќе го носи името на револуционерот Ѓорче Петров.

Проф. д-р Марко Китевски пишува за *„Ѓорче Петров во македонската народна песна“*. Професорот Китевски, објаснува дека во илинденскиот период се испеани многу песни за истакнатите револуционери. Според, професорот народот пеел за локалните војводи, а Ѓорче делувал во Софија и затоа за него има само неколку песни кои заслужуваат внимание. Песните се однесуваат на учеството на Ѓ.Петров во Илинденското востание.

За *„Научниот придонес на Ѓорче Петров во македонската етнографија“*, пишува д-р Зоранчо Малинов. Во трудот професорот Малинов, ја расветлува дејноста на Ѓ. Петров како еден од публикувачите на етнографски материјали на пресметот од 19 во 20 век. Според

д-р Малинов, Ѓ.Петров не е само познат македонски револуционер, туку тој претставува и еден од првите автохтони македонски етнографи кои оставиле длабоки траги во македонската етнологија.

„Девојачки камен во село Кучково-природна убавина на територија на општина Ѓорче Петров“, с прилогот на д-р Драгица Поповска. Во прилогот, д-р Поповска го прикажува Девојачкиот камен, како дел од туристичката понуда на општината. Прилогот нè запознава со природната убавина на каменот, поткерепена со интересна приказна.

За *„Ѓорче Петров, прв Македонец- археолог“*, пишува проф.д-р Викор Лилчиќ. Според професорот, ако се разгледа дејноста на Ѓ. Петров, во светот на македонските древности, несомнено ќе се констатира дека тој бил првиот Македонец кој ги споменувал и опишувал архелешките локалитети во Македонија, претежно од типот на старите градови и тврдини.

За *„Праисториските и античките археолошки наоѓалишта во општина Ѓорче Петров“*, пишува м-р Катерина Младеновска-Ристовска. Во прилогот е даден сумарен преглед на праисториските и античките археолошки наоѓалишта во денешната општина Ѓорче Петров, опфаќајќи ги селата Волково, Ново Село, Орман и Кучково.

„Поинаков поглед на административно-територијаната организација на Скопје и општината Ѓорче Петров со околината“ е прилогот на проф. д-р Благоја Маркоски. Во трудот е направен осврт кон досегашното третирање на административно - територијалната организација на Скопје и скопскиот регион. Потоа, е понуден предлог за нова административно- територијална организација на скопскиот регион и градот Скопје.

Доц. д-р Билјана Апостоловска-Тошевска и проф. д-р Олгица Димитровска имаат прилог со наслов: *„Состојби и перспективи на индустријата во функција на квалитетот на животната средина во општина Ѓорче Петров“*. Трудот има за цел да укаже на најсоодветниот компромисен начин како индустријата да се вклопи во вкупната просторна структура во општината, а притоа да не го наруши комодитетот на населението и вкупната животна средина.

За последниот прилог со наслов: *„Музеолошки осврт кон неколку оригинали поврзани со ликот и делото на Ѓорче Петров“*, пишува Славка Петровска-Славјанка. Таа го опишува ликот на Ѓорче преку неколку оригинални фотографии, документи и часовникот, кои се депонирани во витрините на Музејот на Македонија во Скопје.

Лидија ЃУРКОВСКА